

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2026.gada 18.maijā

Senatoru kolēģija šādā sastāvā: senatore referente Indra Meldere, senatores Dzintra Amerika un Vēsma Kakste

rīcības sēdē izskatīja jautājumu par vēršanos Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumu prejudiciālā nolēmuma pieņemšanai administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Civinity Mājas” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2022.gada 4.janvāra lēmuma Nr. 1-pk atcelšanu, sakarā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 7.decembra spriedumu.

Turpmāk norādīto apsvērumu dēļ senatoru kolēģija uzskata, ka šajā lietā sprieduma taisīšanai ir vajadzīgs Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāls nolēmums par Eiropas Savienības tiesību normu interpretāciju.

Aprakstošā daļa

Faktu izklāsts

[1] Pieteicēja – AS „Civinity Mājas” (iepriekšējais nosaukums AS „Hausmaster”) – ir dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu sniedzēja, kas kopš 2012.gada 16.janvāra reģistrēta Dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistrā. Laikā no 2012.gada 1.novembra līdz 2020.gada 7.decembrim pieteicēja pārvaldīja daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, tostarp /Adrese A/ un /Adrese B/. Pieteicēja dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus sniedza par atlīdzību saskaņā ar dzīvojamo māju īpašnieku kopības lēmumos noteikto apsaimniekošanas maksu, kas tika ietverta arī dzīvokļu īpašnieku pārvaldīšanas un apsaimniekošanas līgumos. Dzīvojamām mājām /Adrese B/, no dienas, kad pārvaldīšanas pakalpojumus sāka sniegt pieteicēja, pakalpojuma maksa noteikta 0,55euro par 1 m². Dzīvojamajai mājai /Adrese A/, pakalpojuma maksa 0,55euro par 1 m² noteikta ar 2016.gada 1.janvāri.

Ar dzīvokļu īpašniekiem noslēgtajos apsaimniekošanas līgumos noteikts, ka mājas pārvaldniekam ir pienākums līdz katra mēneša 15.datumam izsniegt ikmēneša rēķinu, ievērojot šī līguma 5.punkta noteikumus. Līguma

5.1.punktā noteikts, ka maksa par kopīpašuma uzturēšanu un apsaimniekošanu ir 0,55 *euro* par 1 m².

Praksē maksa par dzīvojamās mājas apsaimniekošanu katram dzīvokļa īpašumam tiek ietverta ikmēneša rēķinā par komunālajiem un apsaimniekošanas pakalpojumiem; ziņas par apsaimniekošanas maksas tarifu par vienu vienību un ziņas par šīs maksas apmēru konkrētam dzīvoklim ir tikai viena pozīcija visā rēķinā, kas veido kopējo ikmēneša maksu par komunālajiem un apsaimniekošanas pakalpojumiem.

[2] Tiesiskās attiecības starp pieteicēju un dzīvokļu īpašniekiem tika izbeigtas 2020.gada 7.decembrī, pēc kā pieteicēja veica auditu par pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanu visām dzīvojamajām mājām Rīgā, Biķernieku ielā /Numurs/. Pieteicēja konstatēja, ka tā ilgstoši dzīvokļu īpašniekiem bija nosūtījusi rēķinus, kuros norādīta kļūdaina apsaimniekošanas maksa: 0,55*euro* par 1 m² vietā norādīta mazāka maksa – 0,50 *euro* par 1 m². Pieteicēja veica pārrēķinu un 2021.gada februārī dzīvokļu īpašniekiem nosūtīja: 1) paziņojumu par to, ka ir radusies kļūda rēķinos norādītajā maksā par apsaimniekošanu un ka pieteicēja ir veikusi pārvaldīšanas maksas starpības aprēķinu. Paziņojumā aicināts apmaksāt starpību līdz 2021.gada 15.martam un izskaidrots, ka pārrēķina periods nepārsniedz komerciesībās noteikto noilguma termiņu; 2) 2021.gada 1.februāra rēķinu, kurā norādīts, ka tas ir pārrēķins par pārvaldīšanas maksu 0,05 *euro* par 1 m² apmērā mēnesī, ka rēķins jāapmaksā līdz 2021.gada 15.martam; 3) 2021.gada 25.februāra rēķinu (kas ir koriģēts 2021.gada 1.februāra rēķins), norādot, ka tas ir pārrēķins par pārvaldīšanas maksu 0,05 *euro* par 1 m² par periodu no 2018.gada 1.marta līdz 2020.gada 7.decembrim; rēķins jāapmaksā līdz 2021.gada 15.martam.

[3] Patērētāju tiesību aizsardzības centrs saņēma vairākus iesniegumus no dzīvokļu īpašniekiem ar lūgumu pārbaudīt pieteicējas rīcību. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktu, uzsāka pārbaudi par pieteicējas rīcības atbilstību negodīgas komercprakses aizliegumu regulējošām tiesību normām.

[4] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2022.gada 4.janvāra lēmumu Nr. 1-pk pieteicējai uzlikta soda nauda 5000 *euro* apmērā par negodīgu (maldinošu un profesionālajai rūpībai neatbilstošu) komercpraksi saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likumu.

Lēmumā norādīts, ka maksas par apsaimniekošanas pakalpojumiem aprēķināšana un ietveršana rēķinā par komunālajiem pakalpojumiem ir pieteicējas komercprakse. Konstanta kļūdainas maksas norādīšana ikmēneša komunālo pakalpojumu rēķinos patērētājiem ir maldinoša, jo maldināja par patieso pakalpojuma cenu. Tas varēja radīt paļāvību, ka maksa ir pareiza un pieteicējas kā savas jomas profesionāla un kreditora juridiskajām un ekonomiskajām interesēm atbilstoša. Patērētāji nevarēja rēķināties, ka būs jāveic papildu maksājumi. Pēc tiesisko attiecību izbeigšanās ar pieteicēju dzīvokļu īpašniekiem varēja būt nepieciešami neplānoti papildu finanšu līdzekļi, lai 2021.gada februāra rēķinu apmaksātu, tostarp vienā maksājumā. Tādējādi ir negatīvi skartas vai varēja tikt negatīvi skartas patērētāju ekonomiskās intereses. Konkrētās komercprakses ietekmē vidusmēra patērētājs pieņēma vai varēja pieņemt lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis (piemēram, apmaksāt rēķinā norādīto gala summu, neveicot 0,05 *euro* par 1 m² piemaksu).

Ar dzīvojamo māju pārvaldīšanu saistītie dokumenti, dzīvokļu īpašnieku kopības pieņemtie lēmumi glabājas pie pārvaldnieka (pieteicējas). Tādējādi pieteicējai bija zināma nepieciešamā informācija par dzīvokļu apsaimniekošanas līgumos un dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumos noteikto apsaimniekošanas maksu un tai bija jārīkojas saskaņā ar šo informāciju. Dzīvokļu īpašnieki varēja paļauties, ka pieteicējas izrakstītajos komunālo pakalpojumu rēķinos ietvertie aprēķini ir korekti un precīzi un ka, apmaksājot šos rēķinus, patērētājiem neiestāsies negatīvas sekas. Vidusmēra patērētājs parasti neveic vai var neveikt detalizētu saņemtā rēķina analīzi, piemēram, tāpēc, ka komunālo pakalpojumu rēķinos vienlaikus ir iekļautas dažādas izmaksu pozīcijas un dažādi maksu tarifi, kurus patērētājs var precīzi nepārzināt. Koriģēto rēķinu nosūtīšana pēc tam, kad pieteicēja vairs nesniedza konkrēto dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumus, pēc būtības nozīmē vienpusēju tiesisko attiecību pagarināšanu ar patērētājiem. Pieteicēja bez iepriekšējas vienošanās ar dzīvokļu īpašnieku kopību ir atlikusi pienākumu samaksāt daļu no pārvaldīšanas maksas. Dzīvokļu īpašnieki pārvaldīšanas tiesisko attiecību laikā nesaņēma no pieteicējas ziņas par neizpildītām saistībām (neapmaksātu

apsaimniekošanas maksu), kā arī informāciju, ka maksas starpība būs jāsamaksā. Tādējādi pieteicējas komercprakse ir bijusi profesionālajai rūpībai neatbilstoša.

Atteikšanās apmaksāt koriģēto rēķinu varēja radīt papildu ekonomiskās sekas saistībā ar iespējamu ārpusstiesas piedziņas risku. Patērētāja lēmums apmaksāt koriģēto rēķinu varēja radīt nepieciešamību piesaistīt papildu līdzekļus šā rēķina apmaksai, tostarp vienā maksājumā.

[5] Pieteicēja minēto lēmumu pārsūdzēja tiesā.

Pieteicēja kā vienu no būtiskajiem argumentiem norādīja, ka par komercpraksi ir uzskatāma pieteicējas pārvaldīšanas pakalpojumu piedāvāšana un sniegšana patērētājiem (dzīvokļu īpašniekiem), bet rēķinu izrakstīšana par sniegtajiem pakalpojumiem nav komercprakse. Rēķina izrakstīšana neveicina pakalpojuma popularizēšanu vai sniegšanu, kā arī neliedz patērētājiem atteikties no turpmākas pakalpojuma saņemšanas. Tā kā rēķina izrakstīšana par pašas pieteicējas sniegtu pakalpojumu nav uzskatāma par komercpraksi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma izpratnē, šis likums nav piemērojams šajā lietā.

Pieteicēja arī norādījusi, ka nepareizus rēķinus patērētājiem tā nosūtījusi kļūdas dēļ, nevis lai radītu negatīvas sekas dzīvokļu īpašniekiem. Pieteicēja negatīvas sekas radījusi sev nesaņemtās maksas veidā un cenšoties risināt radušos situāciju. Ar pārrēķinu dzīvokļu īpašniekiem neradās papildu izmaksas, jo patērētājs maksā par pakalpojumu tādu maksu, kuru pats ir noteicis, kā arī pieteicēja nav aprēķinājusi soda sankcijas. Parāda piedziņas procesu pieteicēja apsvērs tikai tad, ja nepanāks kādu citu risinājumu ar dzīvokļu īpašniekiem.

[6] Administratīvā rajona tiesa atzina, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centra lēmums ir tiesisks. Tiesa par pamatotu atzina Patērētāju tiesību aizsardzības centra secinājumu, ka pieteicējas prakse ir komercprakse un ka tā ir bijusi negodīga.

[7] Administratīvā apgabaltiesa Patērētāju tiesību aizsardzības centra lēmumu atcēla, pamatojot spriedumu ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Dzīvokļu īpašnieki paši bija līgumslēdzēji, tādēļ tie bija informēti par komunālo pakalpojumu rēķinos kļūdaini aprēķināto apsaimniekošanas maksu, jo zināja par apsaimniekošanas līgumos vai dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumos noteikto apsaimniekošanas maksas lielumu. Apsaimniekošanas maksas lielums ir pietiekami nozīmīgs faktors, kam dzīvokļu īpašnieki pievērš uzmanību, tostarp izvēloties apsaimniekošanas veidu un apsaimniekotāju. Tā kā strīdus ikmēneša rēķinos tika norādīta kļūdaina aprēķinā piemērotā apsaimniekošanas maksa un tā nepārprotami adresātiem bija redzama, dzīvokļu īpašniekiem bija izvēles iespēja rēķinus apmaksāt norādītajā apmērā vai arī vērst pieteicējas uzmanību, ka rēķins ir nepareizs, un prasīt to izlabot.

[7.2] Lēmumā pēc būtības nav apšaubīts, ka pušu starpā civiltiesisks parāds ir izveidojies, un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs par pārkāpumu nav atzinis to, ka pieteicēja no dzīvokļu īpašniekiem civiltiesiski prasa parāda atmaksu vispār, un izrietoši pieteicējai arī nav uzlikts tiesisks pienākums attiecībā uz parādu atmaksas pieprasīšanu. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs vispārīgi norādījis, ka pieteicējas negodīgā komercprakse skar vai var skart patērētāju ekonomiskās intereses, bet, kā izriet no pārsūdzētā lēmuma satura, parāda atmaksas pieprasīšana ir vērtēta nevis kā pārkāpums, bet gan kā ekonomiskas sekas, kas iestājušās identificētā pārkāpuma – patērētājiem kļūdaini izrakstīto rēķinu – dēļ.

[7.3] Lēmumā nav pamatots, ka pieteicējas pieļautā kļūda rēķinos ir bijusi vērsta uz patērētāju maldināšanu un ka tā vērtējama kā maldinoša komercprakse. Pieteicēja kļūdījās sev par sliktu, saņemot mazāku samaksu par sniegtajiem pakalpojumiem, nekā bija nolīgts un tai bija jāsaņem. Pieteicēja nav prasījusi atmaksāt parādu par periodu, kurā civiltiesiski to nevar prasīt noilguma dēļ. Turklāt pārsūdzētais lēmums pieņemts pēc tam, kad pieteicēja jau bija izlabojusi pieļauto kļūdu – pārrēķināja apsaimniekošanas maksu nolīgtajā apmērā. Kļūdas pieļaušana un vēlāka tās izlabošana spēkā esošo tiesību normu ietvaros konkrētajā gadījumā nevar tikt atzīta par negodīgu komercpraksi.

[7.4] Lietā neapstiprinās Patērētāju tiesību aizsardzības centra atzītais, ka pieteicēja pieļāvusi smagu patērētāju kolektīvo interešu pārkāpumu. Pakalpojuma sniedzēja rīcība, pēc savas iniciatīvas izlabojot kļūdainos rēķinus un veicot pārrēķinu, konkrētajā gadījumā neveido patērētāju kolektīvo interešu pārkāpumu. Pieteicēja patērētājiem nav pieprasījusi kādus nepielīgus maksājumus, nav pieprasījusi prettiesiskus līgumsodus vai procentus; nav veikusi pārrēķinu par lielāku periodu, nekā pieļauj tiesību normas. Pieļautā kļūda rēķinos pati par sevi nav atzīstama par maldinošu, profesionālajai rūpībai neatbilstošu un negodīgu komercpraksi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4., 6., 7.panta un 9.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē. Savukārt ekonomiskās sekas patērētājiem – segt starpību starp maksājamo un faktiski veikto samaksu par pakalpojumu konkrētajā gadījumā nepārsniedz līgumiskās attiecības, lai tās vērtētu kā negatīvas un radušās pieteicējas prettiesiskas rīcības dēļ. Lietā ir civiltiesiski risināms strīds starp dzīvokļu īpašniekiem un pieteicēju.

[8] Patērētāju tiesību aizsardzības centrs iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[8.1] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi un piemērojusi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas 1. un 2.punktu, 6. un 7.pantu, kā arī 9.panta pirmās daļas 1.punktu. No šīm tiesību normām izriet: komercprakse ir negodīga un aizliegta, ja izpildās divi kumulatīvi kritēriji: 1) komercprakse ir profesionālai rūpībai neatbilstoša vai maldinoša un 2) tā negatīvi ietekmē patērētāja ekonomisko rīcību. Turklāt viena un tā pati komercprakse var atbilst vairākiem negodīgas komercprakses veidiem vienlaicīgi. Tam ir būtiska nozīme pārkāpuma smaguma noteikšanā, taču tas neietekmē Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6. un 9.panta pirmās daļas 1.punkta interpretāciju, jo katra šī prakse *per se* ir pārkāpums.

Ar spriedumā norādīto atziņu, ka kļūdainu rēķinu izrakstīšana patērētājiem pati par sevi nav negodīga komercprakse, apgabaltiesa noliedz pirmā kumulatīvā kritērija iestāšanās faktu. Proti, fiksētā konkrētā prakse nesatur profesionālai rūpībai neatbilstošas vai maldinošas komercprakses pazīmes, kas uzskaitītas Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6. un 9.panta pirmās daļas 1.punktā.

[8.2] Rēķinu izrakstīšana dzīvojamo māju pārvaldīšanas jomā ir vispāratzīta tirgus prakse, kas ir īpaši būtiska patērētājiem tieši šajā jomā, jo rēķinu saturs ir sarežģīts (tajā ir iekļauti dažādi pakalpojumu veidi, katram pakalpojuma veidam ir sava aprēķinu formula) un regulāri mainīgs. Šie ir svarīgākie iemesli, kāpēc patērētāji izvēlas saņemt rēķinu izrakstīšanas pakalpojumus un ir gatavi par to papildus maksāt. Turklāt patērētājam dzīvojamo māju pārvaldīšanas jomā ir tiesības saņemt kvalitatīvu un līguma noteikumiem atbilstošu pakalpojumu – pareizus un precīzus rēķinus. Līguma noteikumiem neatbilstoša pakalpojuma sniegšana, ja tā notiek ilglaiicīgi un sistemātiski, ir atzīstama par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi.

No tipiska dzīvokļa īpašnieka (vidusmēra patērētāja šajā lietā) nevar sagaidīt: 1) tādas profesionālās spējas, kā spēt pārbaudīt katras rēķinā iekļautās pozīcijas pareizību; 2) tādas gaidas, kā uzskatīt rēķinos norādīto informāciju par nepatiesu un neticēt tai; 3) tādu rīcību, kā regulāri veikt skrupulozu rēķinu pārbaudi, īpaši šā brīža tirgus ekonomikas apstākļos, kad patērētāji cieš no pārmērīga informācijas daudzuma un konstanta laika trūkuma. Saprātīgs patērētājs nav aizdomīgs un mēdz uzskatīt saņemto informāciju par precīzu un atbilstošu. Saprātīgam patērētājam nav pienākuma papildus meklēt saņemto paziņojuma pilnu un precīzu versiju, ja vien sūtītājs nav uz to skaidri vērsis patērētāja uzmanību vai paziņojuma tekstā nav stingras norādes uz šādu pienākumu. Pieteicēja nevarēja sagaidīt, ka patērētājs rēķinos norādīto informāciju uzskatīs par nepatiesu un neticēs tai, tāpēc to regulāri pārbaudīs.

Finanšu pakalpojumi un ar nekustamo īpašumu saistīti pakalpojumi, tai skaitā dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumi, ir specifiskas, sarežģītas un patērētājiem būtiskas nozares, kurās komercprakses īstenotājam ir jāievēro paaugstinātas profesionālās rūpības prasības. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas jomā saņemt pareizus un precīzus rēķinus ir būtiska vispāratzīta godīgas tirgus prakses sastāvdaļa, jo lielākā daļa patērētāju maksājumus par dzīvojamo māju pārvaldīšanas un komunālajiem pakalpojumiem veic pēc rēķinos norādītās informācijas, nevis pēc dzīvojamo māju pārvaldīšanas līgumā, līgumā par siltumenerģijas piegādi un lietošanu, līgumā par ūdenssaimniecības pakalpojumiem u.c. līgumos norādītās maksas.

[8.3] Kļūdainu rēķinu izrakstīšana ir nepatiesas informācijas sniegšana, līdz ar to ar pārsūdzētajā lēmumā konstatēto faktu acīmredzami izpildās pirmais no aizliegtas negodīgas komercprakses kumulatīvajiem kritērijiem. Negodīgas komercprakses aizlieguma tiesībās komercprakses īstenotāja nodomam vai vainai nav juridiskas nozīmes. Tas kā tiesisks elements var tikt ņemts vērā pie soda apmēra noteikšanas, taču tas neietekmē profesionālajai rūpībai neatbilstošas vai maldinošas komercprakses esību vai neesamību. Līdz ar to pārsūdzētajā

lēmumā ir pareizi interpretēts Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas 2.punkts un 9.panta pirmās daļas 1.punkts.

[8.4] Apgabaltiesa nepareizi piemērojusi iepriekš minētās tiesību normas attiecībā par nepieciešamību konstatēt arī otrā kritērija izpildīšanos: vai komercprakse ir negatīvi ietekmējusi patērētāja ekonomisko rīcību un radījusi negatīvas sekas. Apgabaltiesa Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 7.pantu interpretējusi pārāk šauri, attiecinot uz to tikai parāda pieprasījuma līgumisko attiecību ietvaros radītās ekonomiskās sekas. Negodīgas komercprakses aizlieguma likums ir tulkojams kopā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005.gada 11.maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (turpmāk – Negodīgas komercprakses direktīva) mērķi sasniegt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību. Konkrētās komercprakses ietvaros patērētājiem ir radītas daudzas arī cita veida ekonomiskās sekas, kas var izpausties gan mantiskā, gan nemantiskā kaitējumā patērētājiem. No Negodīgas komercprakses direktīvas un Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izriet, ka jēdziens „lēmums veikt darījumu” tiek interpretēts plaši un aptver ne tikai lēmumu iegādāties vai neiegādāties precī, bet arī tieši saistītus lēmumus, piemēram, lēmumu ieiet veikalā. Tādējādi jēdziens „lēmums veikt darījumu” aptver arī lēmumus, ko patērētājs pieņem pirms un pēc pirkuma veikšanas. Par lēmumu veikt pirkumu var uzskatīt daudzus pēcpirkuma lēmumus, kas pieņemti pēc produkta iegādes vai pakalpojuma abonēšanas, piemēram, lēmums atteikties no pakalpojumu līguma vai pārtraukt to, lēmums mainīt pakalpojumu sniedzēju, lēmumu apmaksāt/neapmaksāt rēķinu, kādā veidā to apmaksāt (visu uzreiz vai pa daļām).

Pārsūdzētajā lēmumā secināts, ka vidusmēra patērētājs, saņemot pareizus rēķinus, būtu samaksājis par pakalpojumiem nekavējoties, nevis tos atlicis. Vispāratzīts ir tas, ka patērētājiem ekonomiski drošāk ir veikt šādu pakalpojumu apmaksu laicīgi un mazākās summas daļās. To, ka parādu uzkrāšana ir bīstama, īpaši ņemot vērā vidusmēra dzīvokļa īpašnieka finansiālās iespējas un pēc tam patērētājam radītos apgrūtinājumus un riskus, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir analizējis lēmumā.

Tādējādi apgabaltiesas spriedumā iekļautā atziņa, ka ekonomiskās sekas patērētājiem – segt starpību starp faktiski maksājamo un veikto samaksu par pakalpojumu – konkrētajā gadījumā nepārsniedz līgumiskās attiecības, līdz ar to tās patērētājiem nav negatīvas, nonāk pretrunā Eiropas Savienības tiesībām un var radīt nepareizu tiesu prakses attīstību, kas var novest pie neefektīvas patērētāju tiesību aizsardzības sistēmas Latvijā.

[9] Paskaidrojumā par kasācijas sūdzību pieteicēja norādījusi, ka tā nav pamatota.

Pieteicēja uzskata, ka starp civilo un administratīvi tiesisko regulējumu nevar veidoties pretruna – ja viena un tā pati rīcība atbilstoši vienam tiesiskajam regulējumam ir atļauta un tiesiska, tad tādai tai jābūt atbilstoši arī citam tiesiskajam regulējumam. Pieteicēja atkārtoti pieteikumā norādīto, ka izpratnei par jēdzienu „komercprakse” ir robežas: tai jābūt cieši saistītai ar preces vai pakalpojuma popularizēšanu, pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu, bet neattiecas uz pašu produktu vai pakalpojumu. Proti, tās ir jebkādas darbības, ko komersants veic vai neveic, lai panāktu, ka patērētājs iegādājas precī vai saņem pakalpojumu.

Pārvaldīšanas pakalpojumu piedāvāšana un sniegšana patērētājiem ir komercprakse, bet rēķinu izrakstīšana par sniegto pakalpojumu nav uzskatāma par komercpraksi: tā neveicina pakalpojuma popularizēšanu vai sniegšanu, kā arī neliedz patērētājam atteikties no turpmākas pakalpojuma saņemšanas.

Motīvu daļa

Piemērojamās tiesību normas

[10] Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likums (*redakcijā, kāda bija spēkā laikā, kad pieteicēja sniedza pārvaldīšanas pakalpojumus*) (<https://likumi.lv/ta/id/193573-dzivojamo-maju-parvaldisanas-likums>)

1.pants. Likumā lietotie termini

5) pārvaldnieks – pilngadīga un rīcībspējīga fiziskā vai juridiskā persona, kas uz pārvaldīšanas līguma pamata veic dzīvojamās mājas īpašnieka uzdotās pārvaldīšanas darbības

7.pants. Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas izdevumi

Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas izdevumi ir, pamatojoties uz dzīvojamās mājas īpašnieka lēmumu, noteikti maksājumi:

3) atlīdzība par pārvaldīšanu, ja tāda paredzēta dzīvojamās mājas pārvaldīšanas līgumā.

11.pants. Pārvaldīšanas līguma nosacījumi

(1) Pārvaldīšanas tiesiskajās attiecībās, ciktāl tās neregulē šis likums, piemērojami Civillikuma noteikumi par pilnvarojuma līgumu.

(2) Pārvaldīšanas līgumā norādāmas vismaz šādas ziņas un nosacījumi:

8) ar pārvaldīšanas uzdevuma izpildi saistīto pārvaldīšanas izdevumu apmērs, to noteikšanas un maksāšanas kārtība, atsevišķi norādot:

c) atlīdzību par pārvaldīšanu, ja līdzēji par tādu vienojas, kā arī šīs atlīdzības noteikšanas un maksāšanas kārtību.

[11] Negodīgas komercprakses aizlieguma likums (<https://likumi.lv/ta/id/167759-negodigas-komercprakses-aizlieguma-likums>)

1.pants Likumā lietotie termini

2.punkts: komercprakse – darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu, pakalpojuma sniegšanu patērētājam vai digitālā satura vai digitālo pakalpojumu piegādāšanu.

3.pants Likuma darbības joma

(2) Šā likuma noteikumi attiecas uz komercpraksi, kas tiek īstenota attiecībā uz patērētāju pirms līguma noslēgšanas, līguma slēgšanas laikā, kā arī pēc līguma noslēgšanas.

4.pants Negodīgas komercprakses aizliegums un negodīgas komercprakses pazīmes

(2) Komercprakse ir negodīga, ja iestāties vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

1) tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar;

2) tā ir maldinoša;

6.pants. Profesionālajai rūpībai neatbilstoša komercprakse

Komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārēzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

7.pants. Patērētāja ekonomiskās rīcības negatīva ietekmēšana

(1) Par patērētāja ekonomisko rīcību būtiski negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski mazina patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

(2) Par patērētāja pieņemtu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmums:

1) iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības;

2) par to, kādā veidā un ar kādiem noteikumiem iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu;

3) samaksāt preces vai pakalpojuma cenu pa daļām vai kopumā;

4) paturēt precī, pieņemt pakalpojumu vai izmantot iespēju īstenot savas likumīgās vai līgumiskās patērētāja tiesības.

9.pants. Maldinošas darbības

(1) Komerpraksi uzskata par maldinošu, ja, ņemot vērā visus apstākļus, patērētājs tās ietekmē pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis. Komerpraksi uzskata par maldinošu šādos gadījumos:

1) tās ietvaros tiek sniegta nepatiesa informācija vai šī informācija jebkādā veidā, tostarp vispārējās pasniegšanas ziņā, maldina vai varētu maldināt vidusmēra patērētāju pat tad, ja faktiski ir pareiza;

(2) Vērtējot komercprakses atbilstību, ņem vērā:

3) cenu vai cenas aprēķināšanas veidu vai atlaižu esamību;

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2005.gada 11.maija direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (EK Nr. 2006/2004.

[12] Civillikums (<https://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>)

1587. Tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otram zaudējumus.

1590. Katrai pusei ir pret otru prasības tiesība par līguma izpildīšanu, un šī tiesība pāriet arī uz viņu mantiniekiem, izņemot tos gadījumus, kad saistība pēc līguma aprobežota ar līdzēja personu, vai kad līguma priekšmets ir tāda darbība, kurā ir nozīme pašā saistītā sevišķām personiskām spējām un attiecībām.

[13] Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „d”, „e”, „h”, „k” punkts, 5.panta 2., 4.punkts; 6.panta 1.punkta „d” punkts.

Iemesli, kas liek šaubīties par Eiropas Savienības tiesību normu interpretāciju

[14] Šajā lietā Senātam būs jāizšķir jautājums par to, vai Administratīvā apgabaltiesa ir pareizi interpretējusi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma normas, secinot, ka pieteicēja nav pieļāvusi negodīgu (profesionālajai rūpībai neatbilstošu un maldinošu) komercpraksi šādā situācijā: par komunālajiem un apsaimniekošanas pakalpojumiem patērētājiem izrakstītajos ikmēneša rēķinos norādot nepareizu (mazāku nekā nolīgts) apsaimniekošanas maksu un pēc tiesisko attiecību izbeigšanās prasot patērētājiem segt starpību starp līgumā nolīgto maksājumu un faktiski samaksāto, tādā veidā radot patērētājiem ekonomiskas sekas, kas nepārsniedz līgumiskās attiecības. Lai atbildētu uz šo jautājumu, būs nepieciešams pārbaudīt, vai minētā pieteicējas rīcība ir uzskatāma par komercpraksi, jo starp lietas dalībniekiem viedoklis par to atšķiras. Savukārt apgabaltiesas argumenti spriedumā vedina domāt, ka tā pieteicējas rīcību uzlūkojusi kā komercpraksi, bet pretēji Patērētāju tiesību aizsardzības centram un pirmās instances tiesai nav atzinusi to par negodīgu.

[15] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja sniedz dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumus, kas ir pieteicējas profesionālās darbības joma. Tādējādi pieteicēja vispārīgi ir uzskatāma par komercprakses īstenotāju, bet dzīvokļu īpašnieki, kas minētos pakalpojumus saņem – par patērētājiem. Pakalpojumu sniegšana notiek, pamatojoties uz civiltiesisku darījumu starp pieteicēju un dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem, kā to noteic Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 11.panta pirmā daļa. Dzīvokļu īpašnieki un pieteicēja apsaimniekošanas līgumos ir vienojušies par apsaimniekošanas maksu (0,55 *euro* par 1 m²), kā arī vienojušies, ka apsaimniekošanas pakalpojums tiks apmaksāts pēc dzīvokļu īpašniekiem izsniegta ikmēneša rēķina, kā to prasa iepriekš minētā likuma 11.panta otrās daļas 8.punkta „c” apakšpunkts.

Civiltiesiskais regulējums (Civillikuma 1587. un 1590.pants) neliedz kreditoram tiesības prasīt līguma izpildījumu no parādnieka.

Tā tas pēc būtības ir noticis arī šajā lietā, kurā kreditors (pieteicēja) atprasījis līgumā nolīgto, bet nesamaksāto maksājumu daļu no parādniekiem (dzīvokļu īpašniekiem). Atprasīšanas pamatā ir apstākļi, kas izveidojušies ilgākā laika periodā, kreditoram nosūtot kļūdainus ikmēneša rēķinus (par mazāku summu) dzīvokļu īpašniekiem.

[16] Pieteicējas galvenais iebildums šajā lietā ir par to, ka rēķina izrakstīšana pati par sevi nav komercprakse, tāpēc ne Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma, ne Negodīgas komercprakses direktīvas prasības konkrētajā gadījumā nav piemērojamas. Tāpat lietā ir atšķirīgi viedokļi par to, vai konkrētā pieteicējas pieļautā rīcība ir bijusi negodīga komercprakse.

Eiropas Savienības Tiesa savā judikatūrā ir atzinusi: pirmkārt, Negodīgas komercprakses direktīvas mērķis ir nodrošināt augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, tuvinot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgu komercpraksi. Otrkārt, gan no vajadzības Savienības tiesības piemērot vienveidīgi, gan no vienlīdzības principa izriet, ka Savienības tiesību norma, kurā tās satura un piemērošanas jomas noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, parasti visā Eiropas Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā attiecīgās normas kontekstu un ar to sasniedzamo mērķi (*Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 16.aprīļa sprieduma lietā „UPC Magyarorszáq”, C-388/13, [ECLI:EU:C:2015:225](#), (turpmāk - UPC Magyarorszáq) 32., 33.punkts un tur minētā judikatūra*).

Tā kā Senātam spriedumā būs jāsniedz atbilde uz to, vai pieteicējas pieļautā rīcība ir komercprakse, un, ja tā, tad vai komercprakse ir bijusi negodīga, tad, lai pareizi tiktu piemērots Negodīgas komercprakses aizlieguma likums un Savienības tiesības tiktu piemērotas vienveidīgi, Senātam būs jāņem vērā Negodīgas komercprakses direktīvā ietvertu un Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā nostiprināto jēdzienu interpretācija.

[17] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 1.panta pirmās daļas 2.punkts, kas definē komercprakses jēdzienu, kā arī 3.pants, kas noteic šīs definīcijas izpratnes plašumu, saturiski atbilst Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „d” punktā un 3.panta 1.punktā noteiktajam.

Direktīvas 2.panta „d” punktā noteikts, ka uzņēmēja komercprakse attiecībā pret patērētājiem ir jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība, kas ir tieši saistīta ar produkta popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem. Direktīvas 3.panta 1.punktā noteikts: šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem, kā izklāstīts 5.pantā, pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā.

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi: Negodīgas komercprakses direktīvu nošķir īpaši plaša materiālās piemērošanas joma, un Savienības likumdevējs ir saglabājis ļoti plašu jēdziena „komercprakse” koncepciju šīs direktīvas izpratnē. Vienīgais direktīvas 2.panta „d” punktā paredzētais kritērijs attiecas uz to, ka tirgotāja praksei ir jābūt tieši saistītai ar preces popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses direktīvas 3.panta 1.punktu, lasot to kopā ar tās 2.panta „c” punktu, šajā direktīvā paredzētais „komercprakses” jēdziens aptver tirgotāja darbības pēc komercdarījuma, kas saistīts ar jebkādam precēm vai pakalpojumiem. Tāpat no minētās direktīvas preambulas 13.apsvēruma izriet, ka tā ir piemērojama komercpraksi attiecībā starp tirgotāju un patērētāju, kas rodas pēc līguma noslēgšanas vai tā īstenošanas laikā (*UPC Magyarország, 34., 35., 36.punkts*).

Spriedumā lietā Kirschstein Eiropas Savienības Tiesa norādīja, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru uz valsts tiesisko regulējumu Negodīgas komercprakses direktīvas piemērošanas joma var attiekties tikai tad, ja šajā tiesiskajā regulējumā minētā rīcība ir komercprakse šīs direktīvas izpratnē. Šajā ziņā no šīs direktīvas 2.panta „d” punkta izriet, ka „komercprakse” tiek izprasta kā jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība, kas ir tieši saistīta ar produkta pārdošanas veicināšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem. Savukārt jēdziens „produkts” minētās direktīvas 2.panta „c” punktā ir definēts kā jebkura prece vai pakalpojums, tostarp nekustams īpašums, tiesības un pienākumi. Turklāt no paša direktīvas 3.panta 1.punkta formulējuma izriet, ka šī komercprakse tiek īstenota pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā. Minētajai praksei tād ir jābūt tostarp tieši saistītai ar produkta pārdošanas veicināšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem. Prakse, kura ietilpst pakalpojumu sniedzēja komercstratēģijā un kura attiecas tieši uz tā sniegto pakalpojumu pārdošanas veicināšanu un noietu, ir komercprakse (*Eiropas Savienības Tiesas 2019.gada 4.jūlija sprieduma lietā „Kirchstein”, C-393/17, [ECLI:EU:C:2019:563](#), 38.–43.punkts* un tur minētā judikatūra).

Spriedumā lietā *CHS Tour Services* Eiropas Savienības Tiesa atzinusi par tirgotāja komercpraksi tādas informācijas sniegšanu, ko ceļojumu aģentūra bija norādījusi savā tūrisma brošūrā un kas attiecās uz pakalpojuma pieejamības ekskluzivitāti. Proti, tiesa šajā lietā norādīja: pamatlietā aplūkotā informācija, ko ceļojumu aģentūra ir sniegusi pārdošanas brošūrās, piedāvājot skolēnu grupām slēpošanas apmācību un ziemas brīvdienų ceļojumus, attiecas uz ekskluzivitāti, ko šis tirgotājs, šajā gadījumā – Team4 Travel, pieprasa norādītajos datumos nodrošināt attiecībā uz dažām tūristu izmitināšanas iestādēm. Šāda informācija, atbilstoši kurai dažas izmitināšanas iestādes bija pieejamas vienīgi sabiedrībā Team4 Travel un tāpēc nevarēja tikt rezervētas ar cita tirgotāja starpniecību, attiecas uz produkta pieejamību Negodīgas komercprakses direktīvas 6.panta 1.punkta „b” apakšpunkta izpratnē. Šādos apstākļos informācija par ekskluzivitāti, uz kuru Team4 Travel ir atsaukusies, neapstrīdami ir „komercprakse” minētās direktīvas 2.panta „d” punkta izpratnē, un tādējādi uz to attiecas šajā direktīvā minētie noteikumi (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 19.septembra sprieduma lietā „CHS Tour Services”, C-435/11, [ECLI:EU:C:2013:574](#), 28.–30.punkts*).

Savukārt lietā *UPC Magyarország* Eiropas Savienības Tiesa vērtēja, vai par komercpraksi ir uzskatāma tirgotāja bez nodoma pieļauta kļūda paziņojumā par laiku, uz kuru attiecas patērētājam 2010.gadā izrakstītais rēķins. Eiropas Savienības Tiesa atzina šādu kļūdainas informācijas paziņošanu par komercpraksi, kaut arī šī kļūda attiekusies tikai uz vienu patērētāju. Tiesa šajā lietā arī atzina, ka apgalvojumam, ka darbība neesot veikta ar nodomu, nav nekādas nozīmes. Dalībvalstu veikto pasākumu piemērošana cīņai pret šādu praksi nav atkarīga no

pierādījumiem par tirgotāja nodomu vai pat neuzmanību vai patērētāja faktiski ciesto kaitējumu (UPC Magyarország”, 37.–48.punkts).

Savukārt lietā Towarzystwo Ubezpieczeń Ż Tiesa, atsaucoties uz agrāku judikatūru, par komercpraksi atzina apdrošināšanas sabiedrības praksi, kas vedināja uz patērētāja pievienošanos apdrošinātāja sagatavotam *unit-linked* tipveida grupas līgumam, no kura patērētājam nebija pietiekami skaidrs piedāvātā apdrošināšanas produkta veids un struktūra (*Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 2.februāra spriedums lietā „Towarzystwo Ubezpieczeń Ż”, C-208/21, [ECLI:EU:C:2023:64](#)*).

Lietā Kirschsstein Eiropas Savienības Tiesa secināja: valsts tiesību noteikums, kura mērķis ir noteikt saimnieciskās darbības veicēju, kas ir pilnvarots sniegt pakalpojumu – komercdarījuma priekšmetu, bet kurā nav tieši regulēta prakse, ko šis saimnieciskās darbības veicējs pēc tam var īstenot šī pakalpojuma pārdošanas veicināšanai vai noieta palielināšanai, nevar tikt uzskatīts par tādu, kas attiecas uz komercpraksi, kura ir tieši saistīta ar minētā pakalpojuma sniegšanu Negodīgas komercprakses direktīvas izpratnē (Kirsckstein, 45.punkts).

No iepriekš minētās Eiropas Savienības Tiesas judikatūras ir nepārprotami skaidrs, ka komercprakses jēdziens ir jāizprot plaši. Tāpat no minētā izriet, ka jēdziens „komercprakse” ir attiecināms uz tirgotāja darbībām, kuras ietilpst tā tirdzniecības stratēģijā, kā arī komercprakse aptver tirgotāja darbības pirms darījuma noslēgšanas, darījuma laikā un pēc tā noslēgšanas, ja tās saistītas ar preces popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājam. Nav arī nozīmes tam, ka konkrētā komercprakse attiekušies tikai uz vienu patērētāju. No lietas CHS Tour Services secināms, ka par komercpraksi tirgotāja darbība atzīta, ņemot vērā faktu, ka tirgotāja paziņojums attiecās uz elementu, kas jau pats par sevi raksturo prakses negodīgumu (pakalpojuma pieejamību Negodīgas komercprakses direktīvas 6.panta 1.punkta „b” apakšpunkta izpratnē).

[18] No Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas, 6.panta, 9.panta pirmās daļas 1.punkta izriet: lai komercpraksi atzītu par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, jākonstatē: 1) vai komercprakse veikta ar tādu rūpību, ko patērētājs varēja pamatoti no komersanta sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā jomā vispārāzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam; 2) vai komercprakse būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt, lai komercpraksi atzītu par maldinošu, jākonstatē: 1) tās ietvaros tiek sniegta nepatiesa informācija vai šī informācija jebkādā veidā, tostarp vispārējās pasniegšanas ziņā, maldina vai varētu maldināt vidusmēra patērētāju pat tad, ja faktiski ir pareiza; 2) ņemot vērā visus apstākļus, patērētājs tās ietekmē pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „e” punktā jēdziens „būtiski kropļot patērētāju saimniecisko rīcību” ir definēts kā „izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis”. Šīs direktīvas 2.panta „k” punktā jēdziens „lēmums veikt darījumu” ir definēts kā „jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties”. Minētās direktīvas 6.panta 1.punktā ir paredzēts: komercpraksi uzskata par maldinošu, ja tajā sniedz nepareizu informāciju un tādēļ tā ir nepatiesa vai ja tā jebkādā veidā, tostarp vispārējā sniegumā, maldina vai var maldināt vidusmēra patērētāju, pat ja informācija ir faktiski pareiza, attiecībā uz vienu vai vairākiem šeit turpmāk uzskaitītajiem elementiem un jebkādā gadījumā liek vai var likt patērētājam pieņemt lēmumu veikt darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis: „d” cena vai cenas aprēķināšanas veids vai konkrēta cenas atvieglojuma esība.

Eiropas Savienības Tiesa lietā Trento Sviluppo un Centrale Adriatica (*turpmāk – Trento Sviluppo*) ir interpretējusi iepriekš minētos jēdzienus un atzinusi: jēdziens „būtiski kropļot patērētāju saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis. No tā izriet, ka, lai komercprakse būtu negodīga direktīvas 5.panta izpratnē, tai jābūt tādai, kas spēj likt patērētājam pieņemt lēmumu veikt darījumu, kuru viņš citādi nebūtu pieņēmis. Direktīvas 6.pantā minētā maldinošā komercprakse ir īpašs šīs direktīvas 5.panta 2.punktā minētās negodīgas komercprakses paveids, tai noteikti ir jāatbilst visiem elementiem, kas veido šo negodīgo komercprakses raksturu, un līdz ar to arī elementam attiecībā uz šīs prakses spēju būtiski mainīt patērētāja saimniecisko rīcību, liekot tam pieņemt

lēmumu veikt darījumu, kādu tas citādi nebūtu pieņēmis (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 19.decembra sprieduma lietā „Trento Sviluppo un Centrale Adriatica”, C-281/12, [ECLI:EU:C:2013:859](#), 29.–30.punkts*). Ar Negodīgas komercprakses direktīvu, lai nodrošinātu augstāku patērētāju aizsardzības līmeni, tiek ieviests vienots vispārējs aizliegums tādai negodīgai komercpraksi, kas maina patērētāju saimniecisko rīcību. No tā izriet: lai komercpraksi varētu kvalificēt par „maldinošu” direktīvas 6.panta 1.punkta izpratnē, tai noteikti jābūt spējīgai likt patērētājam pieņemt tādu lēmumu veikt darījumu, kādu tas citādi nebūtu pieņēmis (*turpat, 32.–33.punkts*). Komercprakse ir kvalificējama par „maldinošu” direktīvas 6.panta 1.punkta izpratnē, ja šī prakse, pirmkārt, ietver nepatiesu informāciju vai ja tā spēj maldināt vidusmēra patērētāju un, otrkārt, ja tā spēj likt patērētājam pieņemt tādu lēmumu veikt darījumu, kādu tas citādi nebūtu pieņēmis. Šīs direktīvas 2.panta „k” punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens „lēmums veikt darījumu” attiecas uz jebkuru lēmumu, kurš ir tieši saistīts ar preces iegādāšanos vai neiegādāšanos (*turpat, 38.punkts*).

No iepriekš minētā secināms: lai komercpraksi atzītu par profesionālajai rūpībai neatbilstošu un maldinošu, tai ne tikai jābūt veiktai pretēji profesionālās rūpības prasībām un ne tikai jābūt nepatiesai, bet arī jābūt spējīgai likt patērētājam pieņemt tādu lēmumu saistībā ar darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

[19] Konkrētajā lietā apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšana patērētājiem ir pieteicējas profesionālā darbība. Ikmēneša rēķinu par komunālajiem un apsaimniekošanas pakalpojumiem nosūtīšana dzīvokļu īpašniekiem ir viens no pienākumiem, ko pieteicēja veic līgumos ar dzīvokļu īpašniekiem noteiktajā laikā (katru mēnesi līdz 15.datumam), lai pieprasītu par sniegto pakalpojumu nolīgto samaksu. Senatoru kolēģijai nav šaubu, ka rēķina izrakstīšana ir saistīta ar pakalpojuma sniegšanu tādā nozīmē, ka par šādu pakalpojuma apmaksas kārtību pieteicēja un dzīvokļu īpašnieki ir vienojušies līgumos. Turklāt šāda pienākuma iekļaušana līgumā izriet no tiesību normām (Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 11.panta pirmās un otrās daļas). Tomēr nevar neņemt vērā pieteicējas norādīto, ka ar rēķina izrakstīšanu pašu par sevi netiek popularizēts pakalpojums vai veiktas darbības, lai panāktu, ka patērētājs šo pakalpojumu iegādājas vai kā citādi turpina vai izbeidz tiesiskās attiecības. Tajā pašā laikā pieteicēja dzīvokļu īpašniekiem ilgstoši nosūtīja kļūdainus rēķinus, tādējādi sniedza patērētājiem nepatiesu informāciju par apsaimniekošanas pakalpojumu atlīdzības apmēru par 1 m² un attiecīgi kopējo apsaimniekošanas maksas apmēru. Tādējādi vispirms ir jārod atbilde par to, vai pieteicējas darbība, izrakstot kļūdainus rēķinus, ir uzskatāma par komercpraksi.

Lietā nav apšaubīts tas, ka pieteicēja kļūdījās sev par sliktu un ka kļūdu rēķinos nepieļāva ļaunprātīgi. Lietā nav arī strīda par to, ka sekas šādai kļūdai pēc apsaimniekošanas līgumu izbeigšanās bija pieteicējas paziņojumi dzīvokļu īpašniekiem par radušos kļūdu un rēķini, ar kuriem pieprasīts samaksāt starpību starp kļūdainajos rēķinos izrakstīto apsaimniekošanas pakalpojumu summu un apsaimniekošanas līgumos nolīgto pakalpojumu summu. Administratīvā apgabaltiesa minētās sekas atzinusi par tādām, kas nepārsniedz starp pieteicēju un dzīvokļu īpašniekiem noslēgtās līgumiskās attiecības un nepārkāpj tiesību normās noteikto noilguma termiņu, par kādu kreditors no parādnieka ir tiesīgs pieprasīt parāda samaksu. Turklāt dzīvokļu īpašniekiem patiesā apsaimniekošanas pakalpojumu maksa bija zināma, jo tā bija ietverta līgumā, kuru pats dzīvokļu īpašnieks noslēdzis. Ņemot vērā minēto, Senātam būs jāpārliedz, vai tik tiešām minētie apstākļi liedz pieteicējas rīcību vērtēt atbilstoši prasībām, kas nepieļauj negodīgu (profesionālajai rūpībai neatbilstošu un maldinošu) komercpraksi.

Attiecībā par to, vai pieteicējas rīcība ir ietekmējusi patērētāju lēmumus saistībā ar darījumu, no Patērētāju tiesību aizsardzības centra pozīcijas secināms: neskatoties uz to, ka dzīvokļu īpašnieki bija noslēguši līgumus par apsaimniekošanu, kļūdainu rēķinu nosūtīšana tik un tā varēja ietekmēt patērētāja lēmumu saistībā ar darījumu, kādu citādi dzīvokļu īpašnieki nebūtu pieņēmuši: dzīvokļu īpašnieki varēja pieņemt lēmumu apmaksāt rēķinu tajā norādītajā apmērā, neveicot 0,05 euro par 1 m² piemaksu. Tāpat ir norādīts, ka būtībā pieteicēja vienpusēji ir pagarinājusi nodibinātās tiesiskās attiecības (maksājumu saistības) pēc noslēgto līgumu pārtraukšanas ar iespējamām negatīvām tiesiskām sekām dzīvokļu īpašniekiem, ja koriģētie rēķini netiktu apmaksāti, un ekonomiskām sekām – samaksāt starpību vienā maksājumā. Maksājumu atlikšana uz noteiktu laiku ir notikusi bez iepriekšējas vienošanās ar dzīvokļu īpašnieku kopību, kuras vienīgās kompetencē ir šādu lēmumu pieņemt atbilstoši tiesību normām. Tāpat dzīvokļu īpašnieki pārvaldīšanas tiesisko attiecību laikā netika informēti par neizpildītām saistībām – neapmaksātu pārvaldīšanas maksas starpību un to, ka šī starpība būs jāsamaksā.

Nenoliedzot, ka kļūdainu rēķinu nosūtīšana un parāda atprasīšana pēc tam ir pagarinājusi pušu (dzīvokļu īpašnieku un pieteicējas) tiesiskās attiecības, turklāt, kā izriet no lietas apstākļiem, dzīvokļu īpašniekiem

iepriekš, līdz pat tiesisko attiecību izbeigšanai, nav tikusi sniegta informācija, kāpēc rēķinos norādītā summa ir mazāka, šaubas pastāv par to, kā interpretēt jēdzienus „būtiski kropļot patērētāju saimniecisko rīcību” un „lēmums veikt darījumu”. Tā kā patērētāja lēmumam saistībā ar darījumu primāri būtu jābūt saistītam ar produkta (pakalpojuma) iegādāšanos vai neiegādāšanos (Trento Sviluppo, 38.punkts), nepieciešams noskaidrot, vai „lēmumam veikt darījumu” Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „k” punkta un 6.panta 1.punkta izpratnē jābūt tieši vēršam uz pašu darījumu (tā noslēgšanu, nenoslēgšanu, lēmumu veikt kādas izmaiņas darījumā, lēmumu pārtraukt darījuma attiecības, nepagarināt u.c.), vai tas var būt arī lēmums, kas attiecas uz pakārtotām tiesiskajām attiecībām, kas izriet no paša darījuma, šajā gadījumā patērētāja pienākuma samaksāt rēķinu noteiktā apmērā.

[20] Pamatojoties uz minētajiem apstākļiem, nepieciešams pārliicināties par to, vai Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „d” punkts ir interpretējams tādējādi, ka par tirgotāja veiktu komercpraksi pret patērētājiem ir uzskatāma arī prakse, kad tirgotājs bez nodoma nosūta dzīvokļu īpašniekiem tādus kļūdainus rēķinus par pakalpojumu, kas ir nelabvēlīgi pašam tirgotājam, un kā rezultātā radušos pakalpojuma maksas starpību tirgotājs vēlāk pieprasa, nepārsniedzot pušu līgumiskās attiecības un tiesību normās noteiktos noilguma termiņus parāda atprasīšanai.

Ja atbilde uz iepriekš minēto jautājumu būtu apstiprinoša, tad nepieciešams noskaidrot, vai Negodīgas komercprakses direktīvas 5.panta 2.punkts kopsakarā ar 2.panta „e”, „h” un „k” punktu ir interpretējams tādējādi, ka tas iepriekš minētajā situācijā pieļauj atzīt tirgotāja komercpraksi par neatbilstošu profesionālās rūpības prasībām, kaut arī tirgotājs atprasa no patērētājiem tikai tādu maksājumu, kas nepārsniedz līgumā noteikto summu.

Tāpat nepieciešams noskaidrot, vai Negodīgas komercprakses direktīvas 6.panta 1.punkta „c” punkts ir interpretējams tādējādi, ka rīcība, kad tirgotājs, noslēgto līgumisko attiecību ietvaros izrakstot rēķinus, kuros norādīta nepareiza pakalpojuma maksa, ir kļūdiņies sev par sliktu, bet patiesā pakalpojuma cena norādīta līgumā un principā ir zināma patērētājam, ir nepatiesas informācijas sniegšana patērētājam.

Tālāk jāpārliicinās par Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „e” un „k” punkta, 6.panta 1.punkta jēdzienu „būtiski kropļot patērētāju saimniecisko rīcību” un „lēmums veikt darījumu” interpretāciju: vai minēto tiesību normu izpratnē patērētāja lēmumam jābūt tieši vēršam uz pašu darījumu (tā noslēgšanu, nenoslēgšanu, lēmumu veikt kādas izmaiņas darījumā, lēmumu pārtraukt darījuma attiecības, u.c.), vai tas var būt arī lēmums, kas attiecas uz pakārtotām tiesiskajām attiecībām, piemēram, patērētājam izrakstīto rēķinu, kas izriet no paša darījuma?

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pantu, Administratīvā procesa likuma 104.¹pantu, 273.panta 5.punktu, 275.panta 7.punktu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

Vai Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „d” punkts ir interpretējams tādējādi, ka par tirgotāja veiktu komercpraksi pret patērētājiem ir uzskatāma arī prakse, kad tirgotājs bez nodoma nosūta dzīvokļu īpašniekiem tādus kļūdainus rēķinus par pakalpojumu, kas ir nelabvēlīgi pašam tirgotājam, un kā rezultātā radušos pakalpojuma maksas starpību tirgotājs vēlāk pieprasa, nepārsniedzot pušu līgumiskās attiecības un tiesību normās noteiktos noilguma termiņus parāda atprasīšanai;

Vai Negodīgas komercprakses direktīvas 5.panta 2.punkts kopsakarā ar 2.panta „e”, „h” un „k” punktu ir interpretējams tādējādi, ka tas iepriekš minētajā situācijā pieļauj atzīt tirgotāja komercpraksi par neatbilstošu profesionālās rūpības prasībām, kaut arī tirgotājs atprasa no patērētājiem tikai tādu maksājumu, kas nepārsniedz līgumā noteikto summu;

Vai Negodīgas komercprakses direktīvas 6.panta 1.punkta „c” punkts ir interpretējams tādējādi, ka rīcība, kad tirgotājs, noslēgto līgumisko attiecību ietvaros izrakstot rēķinus, kuros norādīta nepareiza pakalpojuma maksa, ir kļūdījies sev par sliktu, bet patiesā pakalpojuma cena norādīta līgumā un principā ir zināma patērētājam, ir nepatiesas informācijas sniegšana patērētājam;

Vai Negodīgas komercprakses direktīvas 2.panta „e” un „k” punkta, 6.panta 1.punkta jēdzienu „būtiski kropļot patērētāju saimniecisko rīcību” un „lēmums veikt darījumu” izpratnē patērētāja lēmumam jābūt tieši vēršam uz pašu darījumu (tā noslēgšanu, nenoslēgšanu, lēmumu veikt kādas izmaiņas darījumā, lēmumu pārtraukt darījuma attiecības, u.c.) vai tas var būt arī lēmums, kas attiecas uz pakārtotām tiesiskajām attiecībām, kas izriet no paša darījuma?

Apturēt tiesvedību lietā līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Meldere Dz. Amerika V. Kakste